

ELOI AYMERICH

La repressió política: depuració, detenció, consells de guerra i afusellaments (episodi 2)

“Hay que sembrar el terror, hay que dejar sensación de dominio eliminando sin escrúpulos ni vacilación a todos los que no piensan como nosotros”

Emilio Mola. General del Glorioso Ejército Español. 1936

Per entendre el caràcter i l'abast de la repressió que el franquisme exercí sobre els catalans vençuts a la guerra, cal tenir present dos elements bàsics. Primerament, mai a la història contemporània catalana s'havien produït uns fets tan sagnants, violents i cruels com la guerra civil de 1936-39. Segonament, donat el caràcter del nou règim, la repressió esdevingué una necessitat política per a mantenir i consolidar el nou projecte dictatorial i feixista: no hi havia cap mena d'interès per integrar els vençuts, per cercar una conciliació, tan sols se'ls volia sotmetre.

La repressió fou molt més gran del que la major part dels vençuts esperava. Varen ser molts els que, ingenus, no es van exiliar pensant que la “justícia” dels vencedors no cauria sobre ells ja que no havien pres part en cap mena de delictes de sang i tan sols havien defensat allò que consideraven legítim.

Hi va haver una planificació i una preparació freda i sistemàtica de les diferents mesures repressi-

ves que calia emprar contra els vençuts. Senzillament era la continuació del conflicte armat entre les “dos Espanyas” per altres procediments. De fet, la repressió franquista buscava no solament el càstig dels “culpables”, sinó també inspirar por, immobilitzar tots els possibles simpatitzants amb els vençuts. Al mateix temps, la repressió pretenia fer dels rojos, fins i tot després de sortir de la presó o del camp de concentració, uns marginats socials posant-los tota mena de dificultats per a residir en la pròpia localitat, recuperar el lloc de treball o fer una vida normal (prohibicions per anar a balls, cinemes, etc.) Es volia fer dels perdors uns homes marcats, sempre sospitosos, sempre culpables.²

Cito com a exemple un comentari de Francisco Font, en el qual parla sobre els fills d'un important alt càrrec republicà durant la guerra, Josep Calvet i Mora, conseller d'Agricultura de la Generalitat: “En Josep Calvet i Mora vivia aquí baix, a la segona casa: els seus fills, en Pere, en Domingo i en Gaspar, ens venien a ajudar a la terra, a la masia, tot i que el seu pare era diputat a la Generalitat. I tot d'un plegat, quan van entrar els nacionals, un dia a la nit, van desaparèixer i no els he vist mai més.” L'exili era l'alternativa de molts dels antics rojos, que veien com el món els queia al damunt: “Els tres ger-

mans van venir fa un any o dos i no els vaig poder veure [mirada perduda, silenci allargat]. Eren amics meus... [li tremola la veu]”.³

El caràcter totalitari d'aquesta repressió és prou conegut. El franquisme abolirà totes les institucions autonòmiques catalanes, prohibirà els partits polítics, els sindicats, les associacions, les entitats i les publicacions que siguin considerades “no adictas al Movimiento Nacional”. I, al costat de les prohibicions, apareixeran les depuracions i les confiscacions. La repressió s'estendrà del tot, arribant fins als aspectes més insignificants de la mateixa vida quotidiana.

7.1 Les detencions franquistes

El 9 de febrer del 1939 es comença a aplicar la Llei de Responsabilitats Polítiques, una llei escrita per legalitzar una repressió que ja començava a funcionar. L'article 1 diu així:

“Art. 1º: Se declara la responsabilidad política de las personas, tanto jurídicas como físicas, que desde el 1º de octubre de 1934 y antes de Julio de 1936 contribuyeron a crear o agravar la subversión de todo el orden que se hizo víctima España y de aquellas otras que a partir de la segunda de dichas fechas se hayan opuesto o se opongan al Movimiento Nacional con actos concretos o con pasividad grave”⁴

1. RISQUES, Manel, VILANOVA, Francesc i VINYES, Ricard. *1939 Barcelona any zero Història gràfica de l'ocupació de la ciutat*. Institut de Cultura de Barcelona, Museu d'Història de la Ciutat. Edicions Proa, Esplugues de Llobregat, 1999., pàg. 158.

2. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Història de Catalunya: El franquisme i la transició democràtica 1939-1988* (Volum VII.). Edicions 62, Barcelona, 1989, pàg. 83

3. Entrevista amb Francisco Font el dia 18-1-2000 a Argentina.

4. SOLÉ SABATÉ, Josep M^a i VILLARROYA FONT, Joan. *La repressió a la guerra i a la postguerra a la comarca del Maresme (1936-1945)*. Biblioteca Serra d'Or. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, juny 1983, pàg. 46. Vd. COLOMER ROVIRA, Margarida. *Op. cit.*, pàg. 133.

5. Entrevista a Francisco Font, *Op. Cit.*: "Molts van estar agafats en presons i camps de concentració. Aquells anys feien això: t'agafaven i allà hi passaves mesos, allà, en un tancat, al ras, el jovent sense haver fet res..."

6. SOLÉ SABATÉ, Josep M^a. *La repressió franquista a Catalunya 1938-1953*. Col·lecció Catalunya sota el franquisme. Edicions 62, Barcelona, gener 1982.

7. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B.. *Op. cit.* pàg. 88.

8. Entrevista a Francisco Font, *Op. Cit.*: "Acabada la guerra n'hi va haver que van estar set anys fent el servei, això també era una injustícia: imaginat que ara vens de la guerra, i com que va guanyar en Franco, tots els que eren de "zona roja" els van enviar a Àfrica a treballar anys i anys... quina culpa en tenien? No havien fet pas cap mal aquells... tot funcionava així."

9. Com a testimoni específic d'un argentoní cal llegir RIPOLL i CASALS, Joaquim. *Els combatents anònims. D'una guerra que no acabà el 39*. Col·lecció "El Montalt", nº 3. Edicions Argentonines L'Aixernador, Argentona, agost 1989. El llibre, és un fidel reflex de l'horror al que van ser sotmesos els deportats al Marroc en batallons de treball.

10. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B.. *Op. cit.* pàg. 89.

10. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B.. *Op. cit.* pàg. 55-56.

11. Extret de l'Arxiu Històric Municipal. Caixa nº 276, Responsabilitats Polítiques (II).

Instantània en què apareixen alguns dels dirigents franquistes més destacats de l'Argentona de postguerra. El novè començant per la dreta és en Julià Carbonell, alcalde de la vila aleshores. El cinquè és Joaquim Font, president de la Junta Local de Llibertat Vigilada.

A partir d'aquest moment tota persona queda subjecta a aquesta llei. Comencen a aparèixer les denúncies, i les detencions se succeeixen;⁵ una part important dels empresonats són joves. Les presons s'omplen ràpidament, la qual cosa provoca problemes sanitaris i d'aglomeració: "la deficient alimentació i la quasi nul·la atenció sanitària expliquen l'alta mortalitat existent a les presons franquistes.[...]" Segons Solé i Sabaté un mínim de 684 catalans moriren a les presons entre 1938 i 1940.⁶

L'any 1940 s'arriba al màxim nombre d'empresonats a les presons catalanes, comptant un nombre aproximat d'uns 24.706 presoners, dels quals 20.290 són homes i 4.416 són dones.⁷

"Una part molt nombrosa dels condemnats i dels detinguts sense processament anaven, voluntàriament o forçats, als batallons de

treball que es dedicaven a realitzar obres de reconstrucció de ponts, carreteres, vies fèrries, edificis públics de tota mena, a tasques de desenrunament, de recuperació de material de guerra i motors, o a treball en pedreres i mines. També hi va haver molts condemnats que foren enviats forçats a camps de treball de fora de Catalunya; els més durs eren els del Rif:⁸ Alcazarquivir, Tetuan, Melilla..."⁹

"Els ajuntaments col·laboraren en la repressió política lliurant llistes de gent considerada desafecta a les autoritats militars, o fent informes sobre la "buena conducta y adhesión al Movimiento" [...] sobre els processats pel Tribunal de Responsabilitats Polítiques. El dia 1 d'agost de 1939 el president d'aquest tribunal sol·licità a tots els governadors civils de les províncies catalanes les "relaciones de personas que puedan estar incluídas en los

artículos de dicha ley", i al final d'aquell any pràcticament totes les gestores municipals ja havien elaborat i tramès la relació de "presuntos sujetos a responsabilidades políticas" de la seva localitat."¹⁰

A Argentona els documents van ser redactats entre el març i l'abril de 1940, i es troben guardats a l'arxiu municipal. Els documents, són, extret literalment d'un dels informes, un "documento para suplir "momentaneamente" la falta de certificados reglamentarios para la depuración de su (de l'individu del qual es parla a l'informe) conducta con relación al Glorioso Movimiento Nacional." En tots els fulls s'afirma que els citats són afectes al règim; "adictos al Glorioso Movimiento Nacional". Adjunto la relació de persones que foren inspeccionades,¹¹ i que fins ara, havia restat inèdita:

Nom	Estat	Estat civil	Professió	Origen	Altres
Aguilló y Mora, José	26	solter	llaurador	Osca	
Allue Oriol, Antonio	34		mecànic del Tramvia "Mataró-Argentona"		
Aralica Gras, José	22			Mataró	Inclou un salvoconducte
Bellalta Bellatriu, Juan	32	casat	llaurador		
Bonfill Tubau, Vicente					Resta 28 dies al Camp de Concentració de Soneja
Brugues Gelado, Francisco	29	solter			
Buch Roig, José					És tancat durant set mesos pels republicans a l'intentar desertar
Cabat Masriera, Jaime					En l'informe se'l declara "persona de ideas católicas y de derechas"
Cabó Maltas, José	29			Berga	Fet presoner el 2-6-38 a Benesal (Castelló) pels nacionals. Internat en un camp de concentració.
Carbonell Julià, Miguel	29	solter	agricultor	Planoles	
Casanovas Montaña, Fco.					
Casas Carbonell, Domingo			dependent d'escriptori ¹²		
Castella Planas, Juan					
Castells Gual, Luís					El 15-1-39 deserta de l'exèrcit roig prop de Tarragona i marxà durant 6 dies a través de les muntanyes fins Argentona.
Colominas Capdevila, Emilio	23				Desertor dels republicans
Dalmau Maltas, Jaime					Fet presoner el 25-1-39 a l'Ebre.
Donadeu Gual, Tomás			llaurador		
Donadeu Roura, Cándido	26				El 27-1-39 deserta de l'exèrcit roig.
Espelt Gual, Pedro					Fet presoner el 2-2-39 a Pontós (Girona) i tancat en un camp de concentració fins el 5 de març del 39.
Esteve Albert, Vicente	37				
Famadas Fornells, José					
Floriach Graupera, Casimiro					
Granadell Ventura, Ramón					
Gual Carbonell, Arturo					Desertor dels republicans
Guallart Gich, Miguel					La primavera del 1938 va a Miravet, fingint que visita els seus pares. Quan entren els nacionals es passa de bàndol. El 25 de juliol cau presoner dels republicans durant l'"Ofensiva Roja del Ebro". Fins el 24-12-38 és tancat a la presó Carl Marx de Barcelona. El 12-2-39 és obligat a exiliar-se a França. El 21-2 torna a Argentona.
Janer y Planas, Luís					
Lladó Rabassa, Domingo					
Lladó Rigola, Miguel					Desertor dels republicans
Oliveras Pou, Juan					
Pallarolas Calafell, Juan					
Pallarolas Gomis, Julian	29	casat		St. Iscle de Vallata	El gener del 39 deserta de l'exèrcit roig degut a l'ofensiva del front d'Aragó.
Pastor Sancho, Félix	35	solter	agricultor		
Pou Rigola, Hermenegildo	33	casat	agricultor		Desertor dels republicans
Prim Massot, Joaquín	30	solter			
Ribas Geladó, Juan	27	casat	mestre d'obres (paleta)		
Ros Donadeu, Jaime	24	casat		Samalús	Desertor de la Marina de Guerra el gener del 39.
Sanromá Miralles, José					És internat en un camp de concentració republicà anomenat "Cambros de Martorell", durant un mes, per desertor.
Sastre Sanchez, Juan	28		agricultor		En l'informe consta que "con anterioridad al 19 de julio de 1936 era persona de orden, simpatizaba con los partidos de derechas y profesaba ideas católicas"
Teixidó Anglada, Francisco	34	casat	agricultor		Jutjat a Lleida el febrer del 38 pels republicans i castigat a 30 anys de presó. Acaba desertant d'un batalló de treballadors.
Tubau Bover, Salvador					Desertor dels republicans a Portbou el dia 1-2-39
Valls Crehuet, Pío		casat	pintor	Granollers	Desertor dels republicans a Camprodon el 3-12-38 i passa a França; es lliura a Irún el 5-12. Traslladat al camp de concentració de San Maraes de León l'1-5-40.

¹² Nom amb el que era conegut l'ofici de comptable.

CERTIFICACION DE LIBERACION CONDICIONAL

Don CALIXTO BELAUSTEGUI MAS, accidentalmente Director de la Prisión
Celular de Barcelona y Presidente de la Junta
de Disciplina de la misma.

T. P. A.—N.º 142

<p>FILIACION Y RESEÑA</p> <p>Naturaleza (pueblo y provincia) ARGENTONA (Barcelona)</p> <p>Edad 27 años</p> <p>Estado civil casado</p> <p>Hijos de Juan y Carmen</p> <p>Delito rebelión militar</p> <p>Condena 6 años</p> <p>Tiempo extinguido 1087 días</p> <p>Tiempo que le falta por extinguir 1109 días</p> <p>SEÑAS PARTICULARES</p> <p>Forma del liberado e impresión dactilar del pulgar derecho</p> <p style="text-align: center;">(Firma)</p> <p style="text-align: center;">5 MAR 1942</p>	<p>CERTIFICO: Que la Junta de Disciplina de este Establecimiento, en sesión de hoy, ha dado cumplimiento a la O. M. de ... de ... del corriente año, por la que se concede libertad condicional al penado MANUEL CABSERPIÑA CASTELLS atendiendo a su buena conducta.</p> <p>El liberado fijará su residencia en ARGENTONA provincia de Barcelona y está bajo el patrocinio y vigilancia de las Autoridades locales del pueblo en que va a residir o de aquel a que por necesidad se traslade, hasta que se le conceda la libertad definitiva por su buen comportamiento, o reintrese en la Prisión de procedencia por su mala conducta. Se le entrega, en concepto de ahorros, socorros de marcha, etc., la cantidad de ... pesetas ... céntimos.</p> <p>Y para que conste y de conformidad a lo mandado, se expide la presente en ARGENTONA a ... de ... de mil novecientos cuarenta y dos.</p> <p style="text-align: right;">(Firma)</p>
---	---

Veiem ara una certificació d'alliberació condicional datada del 23 de febrer de 1942. En aquest document l'individu a qui se li concedeix el perdó és Manuel Cabrespina Castells, condemnat a 6 anys per "rebelión militar". Passats 1087 dies de captiveri li és concedida la llibertat al·legant "buena conducta". Com a curiositat cal esmentar que el director de la Presó Celular de Barcelona, Calixto Belaustegui Mas, resulta ser accidental.

En el document apareix un registrament d'arxiu, suposo de l'ajuntament d'Argentona, que marcà el dia en què arribà el document al consistori argentoni. Aquest document està format per les dues cares del certificat, imprès en dues fulles de paper diferents: en el segon full, és recomanable fixar-se en les instruccions que es donen als recent alliberats, que indiquen tots els moviments que ha de realitzar l'express.

Arxiu Municipal d'Argentona

És interessant l'observació que es pot fer a l'analitzar tots els certificats: gran nombre dels cridats a files per força (les últimes lles cridades al front eren de nois de fins a 16 anys) desertaren i s'amagaren a la mínima possibilitat. De les 41 persones de les quals es parla, com a mínim 5 (el 12'19%) són fets presoners per les tropes

feixistes i són internats en camps de concentració, 4 (el 9'76%) són empresonats pels republicans per intentar desertar i 10 més (el 24'4%, pràcticament una quarta part del total de joves) deserten de l'exèrcit roig. Això vol dir que 14 dels 41 citats (el 34'14%), més d'un de cada tres individus, van desertar de l'exèrcit republicà. Per

tant, podem arribar a la conclusió que la població al final de la guerra ja no recolzava el flamant "Exèrcit Popular", i que l'únic que volien de la guerra era que s'acabés.

La majoria dels presos posats en llibertat eren considerats com a "delinqüents per sempre", com ja hem vist al principi. L'hora de sortir significava una mena de "des-terrament"¹³ per als individus, que sovint tenien l'obligació de viure lluny de la localitat de residència habitual, a més de presentar-se periòdicament a la policia o la Guàrdia Civil. També hi havia la "Junta Local del Servicio de Libertad Vigilada", organització governamental que tenia com a objectiu "observar y tutelar la conducta y actividades de cuantas personas se hallen en este término gozando de libertad condicional".¹⁴ A Argentona aquesta Junta no fou constituïda fins al dotze d'agost del 1943, moment en què se suposa comencen a aparèixer els primers individus alliberats.

7.2 Els consells de guerra

A partir del mes de juliol de 1939, el procediment és el següent: les denúncies i l'expedient fet per la policia eren lliurats al Tribunal Regional, que era el que distribuïa les causes entre els diferents tribunals provincials i comarcals de Catalunya.

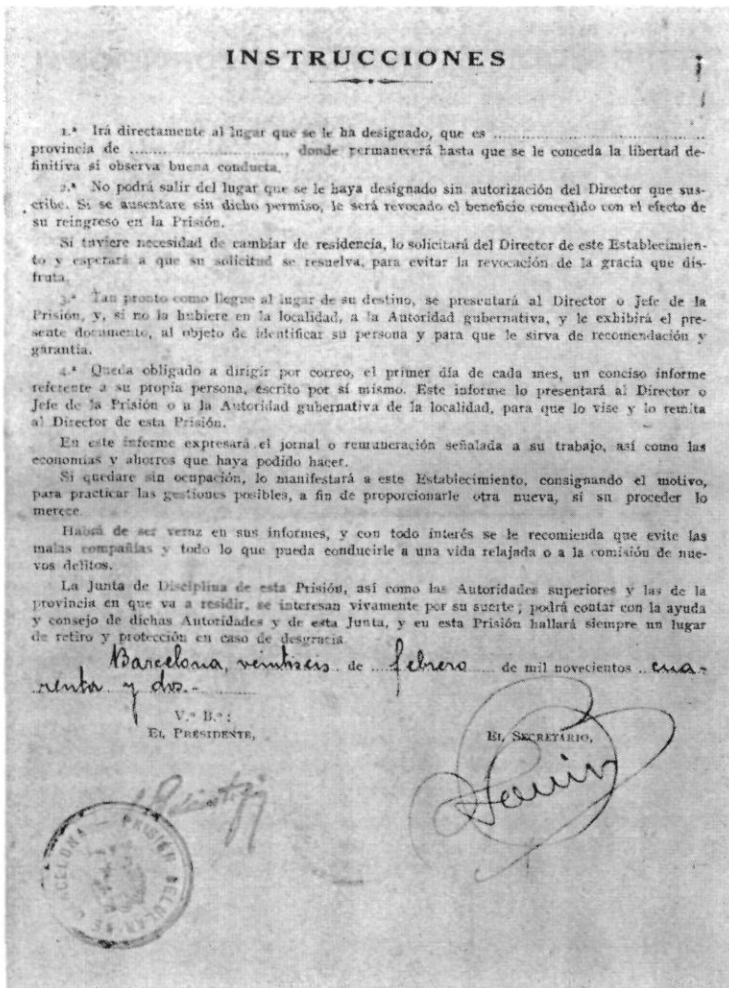
Els consells de guerra tenien lloc a les diferents delegacions de l'auditoria militar i a la majoria dels jutjats comarcals. Els consells de guerra estaven integrats exclusivament per militars, fins i tot el defensor havia de ser alferes del cos jurídic militar.¹⁵

Els consells de guerra funcionaven d'una manera ràpida i arbitrària: la indefensió dels acusats era pràcticament total ja que la majoria d'ells no sabien els càrrecs

13. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Op. cit.* pàg. 88.

14. Extret de l'acta de constitució de la Junta Local del Servicio de Libertad Vigilada. Per a més informació veure document annex "Junta Local de Libertad Vigilada".

15. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Op. cit.* pàg. 85.

sells de guerra es pot fixar al voltant dels 40.000 hipotètics processats. Respecte de les condemnes tampoc es poden fixar dades massa concretes, però els indicis parcials parlen que un 30 per cent de les condemnes foren de pena capital, de les quals s'aplicaren una tercera part: Solé i Sabatè¹⁹ n'enumera 3.385, el que significa que com a mínim podem marcar aquesta xifra. Podríem sumar-hi les més de 300 execucions arbitràries durant els primers dies de l'ocupació,²⁰ el que ens portaria a donar una xifra aproximada d'uns 3.700 individus assassinats directament pels franquistes, tan sols a Catalunya.

A l'hora de crear una llista amb totes les persones assassinades durant el període franquista, he consultat diversos llibres, car és difícilíssim saber per memòria oral dades tan colpidores, i al meu entendre, tan tristes de recordar. Observant diferents publicacions descobreixo que en el cas dels llibres de Josep Mª Solé Sabatè²¹ hi manquen els noms de diverses persones (2), els quals apareixen en el llibre de Margarida Colomer²² (fent un total de 7). Per tant, la llista definitiva que presento és la procedent del llibre de l'autora argentonina, al ser el recopilatori més complet:

16. Consultar al document annex "Certificats de llibertat condicional" el referent a Manuel Cabrespina Castells.
17. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Op. cit.* pàg. 86.
18. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Op. cit.* pàg. 86.
19. SOLÉ SABATÉ, Josep M^a. *Op. cit.*
20. Per a més informació vegeu apartat nº 5 "Entrada de les tropes franquistes a Argentonà"
21. SOLÉ SABATÉ, Josep M^a. *Op. cit.* i SOLÉ SABATÉ, Josep M^a i VILLARROYA FONT, Joan. *La repressió a la guerra i a la postguerra a la comarca del Maresme (1936-1945)*. Biblioteca Serra d'Or. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, juny 1983.
22. COLOMER ROVIRA, Margarida. *Guerra Civil i Revolució a Argentonà (1936-1939)* Col·lecció "El Montalt", nº 6. Edicions Argentonines L'Aixernador, Argentonà, 1980, pàg. 173.

imputats fins l'inici del procés, i freqüentment es processaven alhora grups de vuit, deu o dotze persones.

Era molt extraordinari el cas del processat declarat absolt, ja que sovint era castigat tothom en funció d'una classificació prèvia de les penes: per auxili a la

rebel·lió militar, entre 6 anys i un dia i 12 anys; per rebel·lió militar,¹⁶ entre 12 anys i un dia i 20 anys; per adhesió a la rebel·lió militar, de 20 anys i un dia fins pena de mort.¹⁷

Segons Borja de Riquer i Joan B. Culla,¹⁸ el nombre de persones que passaren pels con-

Nom	Edat - Estat civil	Professió	Jutjat	Data mort - Lloc mort
Abarca López, Gregorio	30 anys - solter	-	sentenciat al jutjat especial de Granollers	1-10-42 Afusellat al Camp de la Bota (BCN)
Casolà Ferrer, Joan	43 anys - ...	ferrer	sentenciat al jutjat militar núm. 9	13-4-40 Afusellat al Camp de la Bota (BCN)
Fernàndez Giol, Domènec	33 anys - casat	fuster	sentenciat al jutjat militar núm. 10 de Barcelona	8-7-39 Afusellat al Camp de la Bota (BCN)
Flordelís Conte, Ramón	39 anys - casat	xòfer	sentenciat a la auditoria de guerra de Girona	1-7-40 Afusellat al Camp de la Bota (BCN)
Villarroya Bayo, Joaquim	46 anys - casat	jornaler	sentenciat a la auditoria de guerra de Girona	1-4-40 Afusellat al Camp de la Bota (BCN)
Lladó Ros, Josep	35 anys - solter	industrial	sentenciat al jutjat militar núm. 19	1-8-39 Afusellat al Camp de la Bota (BCN)
Ortega Blázquez, Miquel	28 anys - casat	picapedrer	-	31-1-45 Mort en estranyes circumstàncies a la presó Modelo de Barcelona.

Segons Josep Mª Solé i Joan Villarroya,²³ la població a Argentonina en el període històric del 1939 al 1945 es pot quantificar en 2.674 habitants; seguint aquestes dades trobem una dada significativa. Sis argentonins foren afusellats en l'onada de repressió a la que fou sotmesa la població acabada la guerra. El que significa que trobem un percentatge del 2,24 % d'afusellats en relació a la població total argentonina. Una xifra bastant alta, tan sols superada per quatre poblacions en tot el Maresme: Alella (2,4%), Sant Andreu de Llavaneres (2,6%), Tordera-Hortsavinyà (3,2%) i Montgat (3,4%).

Val la pena parar a pensar com és possible que una població tranquil·la, petita i que no patí episodis bèl·lics extremadament dramàtics com ara bombardejos (sense comptabilitzar els dos de molt poca importància a la riera d'Argentonina que no causaren danys),²⁴ assassinats en massa, xocs armats entre vilatans dels dos exèrcits, assalts a mà armada..., és a dir, una població que no es dividí de forma brusca ni permeté assassinats injustificats (els religiosos, com ara el Sr. rector Francesc Botey estava amagat en cases particulars i el Sr. vicari, Pere Batlle lluitava a les files republicanes)²⁵ pogué patir aquesta onada repressiva tan significativa. Més de 2 de cada 1.000 vilatans foren afusellats de forma impune per les autoritats militars feixistes del

Glorioso Movimiento Nacional.

"A la matinada els condemnats a pena capital són enfrontats a un piquet format normalment per membres de la Guàrdia Civil. Els cossos seran enterrats a la fossa comuna sense que els seus familiars puguin traslladar-los a un altre lloc."²⁶

7.3 La depuració política

Segurament una de les més perverses mesures repressives que el franquisme utilitzà envers els perdedors i llurs simpatitzants va ser la depuració total dels funcionaris públics. L'objectiu era de sancionar i expulsar tots els que no semblaven prou "purs" i els desafectes, per tal de crear un funcionariat fidel i disciplinat²⁷ que fos la base de la construcció del "nou Estat" nacionalsocialista.

La depuració fou aplicada amb criteris arbitraris, amb denúncies i pressions de tota mena perquè les sancions fossin més severes o més benignes segons el cas i els interessos.

La depuració va ser absoluta i severa en els diferents sectors de l'administració pública catalana. Per exemple, el 17 de febrer de 1939 s'anuncia la brutal decisió per part de l'administració franquista del cessament dels 15.860 funcionaris i treballadors adscrits a l'abolida Generalitat.²⁸ A la Diputació de Barcelona sobre un total de 1021 expedients de depuració foren sancionats 147 funcionaris (el 14'3 per cent).²⁹

Un dels sectors on la depuració fou més severa va ser l'ensenyament, de manera especial contra els educadors de les escoles públiques. El 28 de febrer de 1939 s'anuncia l'edicte que tots els mestres del Principat en el termini de dues setmanes presentin l'informe sobre quina havia estat la seva conducta des de l'any 1931, incloent els avals i documents pertinents.

Més de 1.000 mestres no van demanar el reingrés, per la qual cosa van ser cessats: més de 700 mestres van ser enviats a Catalunya per cobrir les vacants deixades pels depurats.³⁰

Hem de pensar com era d'important per al govern franquista l'educació del país, la via per la qual es podia marcar l'opció ideològica que es volia imposar a les noves generacions: per tant, és clar que es volgués fer una "bona neteja" a l'hora d'implantar un sistema educatiu basat en el nou estat, dirigit i controlat per les delegacions locals de la Falange, després que el Ministeri d'Educació Nacional els delegués la responsabilitat.³¹

Un altre dels sectors públics més castigats per les accions de la depuració va ser Correus, que patí un nombre elevat d'expulsats i expedientats per "conducta desafecta".

Margarida Colomer ha realitzat una recerca exhaustiva en l'arxiu històric de la vila, indicant que les depuracions dels funcionaris d'Argentonina que ha trobat varen ser les següents:³²

23. SOLÉ SABATÉ, Josep M^a i VILLARROYA FONT, Joan. *Op. Cit.*
24. COLOMER ROVIRA, Margarida. *Op. Cit.*, pàg. 92.
25. COLOMER ROVIRA, Margarida. *Op. Cit.*, pàg. 80.
26. SOLÉ SABATÉ, Josep M^a i VILLARROYA FONT, Joan. *Op. Cit.* pàg. 54.
27. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Op. Cit.* pàg. 92.
28. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Op. Cit.* pàg. 94.
29. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Op. Cit.* pàg. 94.
30. RIQUER, Borja de i CULLA, Joan B. *Op. Cit.* pàg. 95.
31. COLOMER ROVIRA, Margarida. *Op. Cit.* pàg. 143.
32. COLOMER ROVIRA, Margarida. *Op. Cit.* pàg. 139-140.

Entitat	Nom	Motiu
Escola Municipal	Francisco Burniol Perich	Votava esquerres
Escola Municipal	A. Massot Torralba	Votava esquerres
Escola Municipal	Maria Miarnau	El seu marit s'allistà a l'exèrcit roig. La seva conducta consta com a bona.
Escola Municipal	M. A. Serrano Mola	Mala conducta.
Telefònica	J. Rigola Llibre	Idees esquerranes i era molt amiga de Josep Calvet.
Vigilant de nit	Ramon Coll Prat	No va pertànyer a cap partit ni es va dedicar a activitats polítiques però era amic dels marxistes.
Carter	J. Buxens Font	No va actuar políticament en cap sentit però simpatitzava amb la gent d'esquerres.